

MAHEPÕLLUMAJANDUSLIK
MAITSE- JA RAVIMTAIMEKASVATUS

SISUKORD

Maheviljelusega alustamine	3
Maitse- ja ravimtaimede kasvatuse alustamine.....	4
Agrotehnika.....	6
Koristus	9
Kuivatus	11
Töötlemine.....	12
Säilitamine.....	12
Eesti maitse- ja ravimtaimeturg.....	13
Toetused	13
Õigusaktid.....	14
Kontaktid.....	15

Koostanud Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus

Kaastöö Tiiu Väinsaar

Fotod Tiiu Väinsaar, Airi Vetemaa

Täname Airi Vetemaa, Eve Ader, Merit Mikk

Kujundanud Hele Hanson-Penu / Triip

Trükitud AS Folger Art

Välja andnud Põllumajandusministeerium 2007

Sissejuhatus

Ravimtaimede kasvatamine mahe- ehk öko- viljeluses on sobivam kui tavaviljeluses, eriti kui pidada silmas alljärgnevat:

- suured, kiiresti ja kergelt kättesaadavad mineraalväetise (eriti lämmastiku) kogused vähendavad taimes aroomainete sisaldust ja suurendavad nitraadisaldust;
- kiiresti kättesaadav väetis nihutab paigast ära taimes oleva toimeainete vahekorra, mis omakorda põhjustab taime raviomaduste muutumist;
- tasakaalustamata üleväetamise (nii mineraalkui ka orgaaniliste väetistega) ja eriti lämmastiku liia puhul suureneb oht haigestuda kõikvõimalikesse taimehaigustesse, eriti seenhaigustesse, sest taim muutub nõrgaks;
- maheviljeluses rakendatav taimekaitse toetab taime eluringi;
- on eluliselt tähtis, et ravimtaime droogis poleks jälgi ei mineraalväetiste mõjust ega ka tavaviljeluses kasutatavatest taimekaitsevahenditest.

Maitse- ja ravimtaimede kasvataja ning neist toodete valmistaja peab lisaks mahepõllumajandusteadmistele tundma taimi nii väliselt kui ka toimeainete poolest, sest taimede töötlemisel ja nende kokkusegamisel ei tohi teha vigu. Ravimtaim on droogina ohtlikkuselt lähedane ravimile. Kvaliteetse ja ohutu toodangu tootmiseks on soovitatav igal maitse- ja ravimtaimekasvatajal teha läbi spetsiaalne väljaõpe, kus ta õpib tundma taimede keemilist koostist.

Eestis kasvatati 2006. aastal maitse- ja ravimtaimi 151 hektaril.

Maheviljelusega alustamine

Tootja, kes soovib alustada mahepõllumajandusliku taimekasvatusega, sealhulgas koguda taimi mitteharitavatelt aladelt, peab kõigepealt ennast kurssi viima mahepõllumajanduslikule tootmisele kehtestatud nõuetega (vt ptk „Õigusaktid“) ja olema valmis neid täitma. Otsus tehtud, tuleb esitada järelevalveasutuse, Taimetoodangu Inspektsiooni (TTI) kohalikule büroole ettevõtte tunnustamise taotlus koos nõutud dokumentidega. Enne taotluse esitamist tuleb maksta riigilõiv järelevalvetoimingute eest.

Taotluse esitamise aeg on 10. märtsist 10. aprillini. Tunnustamisega seotud nõuded ja dokumendid vt TTI veebilehel www.plant.agri.ee (Valdkonnad > Mahepõllumajandus).

Pärast taotluse esitamist tehakse taotleja ettevõttes esmane kontroll ja otsustatakse, kas ettevõtte tunnustada või mitte. Tunnustatud tootjaid kontrollitakse vähemalt üks kord aastas. Igal tunnustamisele järgneval aastal tuleb esitada andmed muudatuste ning eelmise aasta toodangu mahtude kohta. Järelevalve eest tuleb igal aastal tasuda riigilõiv.

Maa üleminekuajal maheviljelusele algab dokumentide esitamise päevast. Üleminekuajal peab järgima mahepõllumajanduse nõudeid ja saab taotleda mahepõllumajandusliku tootmise toetust, kuid oma toodangut veel mahedana müüa ei saa.

Üleminek tavaviljeluselt maheviljelusele kestab üldjuhul kaks aastat, püsikultuuride puhul kolm aastat. Kui kasutusse võetakse söötis maa, on võimalik taotleda üleminekuaja lühendamist. Iga juhtumi puhul tehakse otsus individuaalselt.

Maitse- ja ravimtaimede kogumisel looduslikelt mitteharitavatelt aladelt tuleb silmas pidada, et neid alasid poleks kolme aasta jooksul enne

Kassinaeris

taimede kogumist töödeldud mahepõllumajanduses mittelubatud ainetega. Samuti ei tohi taimede kogumine mõjutada looduskeskkonna stabiilsust ega liikide säilimist.

Kui maitse- ja ravimtaimi soovitakse ka töödelda (kuivatada, valmistada segusid), tuleb täita toidu töötlemisega seotud nõudeid ning ettevõtte esmalt kas tunnustada või teavitada toiduseaduse alusel ning seejärel tunnustada töötlejanna mahepõllumajanduse seaduse alusel. Vastav dokumentatsioon tuleb esitada Veterinaar- ja Toiduametile, samuti tuleb tasuda riigilõivud.

Maitse- ja ravimtaimede kasvatuse alustamine

Alustada on kõige parem üheaastastest taimedest. Samal kevadel võiks külvata ka mitmeaastased taimed, nii saab mitmeaastase istanduse kulud katta sügisel üheaastaste taimede müügist saadud rahaga.

Kasvukoha valik

Võimalusel valitakse maitse- ja ravimtaimede kasvatamiseks valgusele avatud, tuulte eest kaitstud ala, sest enamik taimi on sooja- ja valguselembesed ning armastavad kuivemat mulda. Parim on lõuna- või kagupoolne avatus just hommikupäikese pärast.

Kõige paremini sobib kergem saviliivmuld, mis on õhurikas ja soe ning soojeneb kevadel kiiresti. Liigniiskuse all kannatavad mullad ja turvasmullad sobivad kõige vähem. Ka liiga kivised mullad on takistuseks paljude töövõtete kasutamisele, näiteks ei saa kasutada külvikeppi või on raskendatud musta kile mahapanek. Mulla optimaalne pH on enamasti 6–6,7, see võib aga liigiti vägagi kõikuda. Näiteks naistenõgesele on sobiv pH alates 5,8-st, samas kummelil vähemalt 6,6. Kesk-Euroopas soovitatakse kummeli puhul isegi pH-d 7–8.

Basiilik

Vajadusel istutatakse taimede kaitseks hekke või rajatakse muid tõkkeid loode, kirde ja põhja poole.

Masinad ja seadmed

Suuremate pindade puhul võiks olemas olla: traktor, ader, kultivaator või mullafrees; äke, libisti, rull; külvikud; istutusmasin; vaheltharimiseks ja vagude tegemiseks kultivaator-vaheltharija; kastmisvahendid; umbrohutõrjeks leegitaja; orgaaniliseks katteviljeluseks haljasmassi hakkur või siloniiduk; mustas kiles kasvatamiseks kile mahapanija; ravimtaimede niitmiseks kohaldatud niiduk; lõikurid kuivatatud taimede peenestamiseks; survepesur. Väikesel pinnal saab hakama ka väiksema masinapargiga.

Tavaliselt tasub investeerida tehnikasse suurte pindalade (alates 1 ha) puhul või kasvata-des ürte koos köögiviljadega, kus on vajalikud samad masinad.

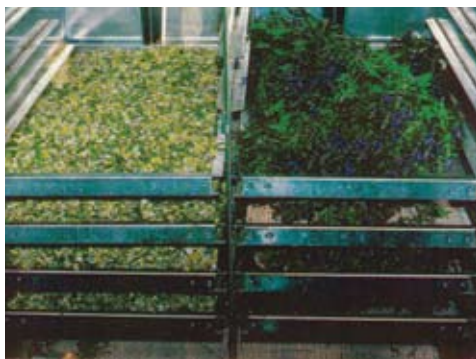
Maitse- ja ravimtaimede jaoks on ka 100 m² juba üsna suur ala. Olenemata aga maa-ala suurusest tuleb ravimtaimekasvatuses teha palju käsitsitööd. See eeldab ka abiliste kõrgemat kvalifikatsiooni või vähemalt mingitki väljaõpet.

Vaatamata suurele ajakulule on käsitsitööl omad plussid: taimede korje toimub puhtamalt ja taim säilitab rohkem oma bioenergiat. Taimede pakendamine ja töötlemine käsitsitööna on eriti soovitatav, sest nii saame kvaliteetsema toote.

Suuremahulise toodangu juures on aga nii taimede peenestus- kui ka pakendusseadmete soetamiseks investeeringud paratamatud.

Taimede ettekasvatus

Maitse- ja ravimtaimeaias on eelkõige mitme-aastaste taimede puhul vajalik taimede kevadine ettekasvatus. Selleks on vaja külmkasvuhoonet, mida saab vajadusel kütta, või sooja lava (külmas lavas ei saa teha varaseid külve). Umbes

Kuivatuskastid

10 000 taime ettekasvatuseks läheb vaja 50 m² suurust ruumi.

Kompost

Ehkki ravimtaimed ei nõua väga viljakat mulda, on kompost hädavajalik mitmeaastaste ravimtaimede istanduse rajamisel. Üheaastaste taime-
de puhul piisab, kui komposti on saanud eelvili. Et taluaed on suurepärane orgaaniliste jääkide tootja, siis saab kaks kasu omavahel ühendada.

Töötlemisruumid ja -seadmed

Üldjuhul võiks olla kolm ruumi, neist esimeses toimub taime-
de ettevalmistamine kuivatamiseks ja kuivatamine (kapp-kuivati, kast-kuivati jms), teises hoitakse kuiva droogi ning kolmandas droog töödeldakse ja pakendatakse.

Agrotehnika

Maa-ala ettevalmistus

Maa-ala tuleb enne istutust või külvi umbrohtudest puhtaks teha, eriti kui tegu on mitmeaastaste taime-
dega. Söödi ja rikkaliku juurumbrohu olemasolu korral on kõige efektiivsem pidada üks aasta mustkesa. Kui probleemiks on peamiselt üheaastased umbrohud, on parem haljasväetiskesa. Juhul, kui kasutusele võetakse haritud maa, võiks üheaastaste taime-
de eel-

viljaks olla kas kartul või juurvili, kus umbrohtu on vaheltharimisega tõhusalt hävitatud.

Mitmeaastaste taime-
dega istanduse rajamisel võiks haritud maale külvata kevadel kiiresti kasvava haljasväetiskultuuri, näiteks viki ja kae-
ra segu või hernes või sinep. Taimi ei tohi lasta öitsemata, vajadusel tuleb niita ja kasutada niide kompostiks või katteviljeluses. Hiljemalt augusti alguses tuleb kesa künda ja maa ette valmistada sügiseks taime-
de istutuseks, mis peaks toimuma hiljemalt augusti viimasel, septembri esimesel nädalal.

Külvikord

Maitse- ja ravimtaimede külvikord on terve ja puhta taime eelduseks. Külvikorraga saame teha tõhusalt ka umbrohutõrjet. Külvikorras peab olema haljasväetiskesa, milles vähemalt osaliselt on kasvamas ristik. Ravimtaimedele on parimad eelviljad kartul, juurviljad ja teisedki köögiviljad.

Üheaastaste taime-
de näidiskülvikord:

I aasta – kartul või juurvili

II aasta – üheaastased maitse- ja ravimtaimed

III aasta – haljasväetiskesa (sisaldab liblikõielisi kultuure).

Mitmeaastased taime-
de järgnevad haljasväetiskesale. Kui taime-
de istutatakse musta kilesse, antakse enne taime-
de istutamist komposti. Mitmeaastastele taime-
dele järgneb jälle kas kartul või juurvili (kindlasti mitte mitmeaastased taime-
de) ja ring algab otsast peale.

Külv

Tavaliselt on külvijuhised antud seemnepakil, kuid ravimtaimede puhul võiks juhendada alljärgnevalt:

- idaneb valges: basiilik, teekummel, piparrohi, mündid, palderjan, koirohi, kikkaputk.
- Valgust vajavad seemned vajutatakse mulda, ei kaeta;

Saialill

- idaneb pimedas: aniis, kurgirohi, koriander, lavendel, leeskuptk, varemerohi;
- teised taimed idanevad nii pimedas kui ka valguses.

Maheviljeluses peab kasutama maheseemet. Ainult juhul, kui maheseemet ei ole saada, võib TTI loal külvata keemiliselt puhtimata tavaseemet.

Väetamine

Väetamine peab toimuma tasakaalustatult. Vältima peaks rikkalikult lämmastikku sisaldavaid väetisi ja hoolitseda tuleb fosfori ja kaaliumi olemasolu eest.

Tähtsaim on orgaaniline väetis komposti näol, lisaks kõik muud mahepõllumajanduses lubatud orgaanilised väetised (määruse (EMÜ) nr 2092/91 II lisa). Komposti tuleb kindlasti anda sellele maale, kuhu istutatakse mitmeaastased taimed, üheaastastele taimedele antakse seda 20–25 t/ha ja mitmeaastastele taimedele

30–40 t/ha. Haljasväetiseks kasvatatakse liblikõielisi taimi, nii ühe- kui ka mitmeaastaseid.

Pealtväetamiseks kasutatakse taimeleotisi. Ravimtaimedele on parim nõgeseleotis. Mitmeaastaste taimede pealtväetamine on vajalik pärast esimest niidet/korjet. See suurendab võimalust saada vegetatsiooniperioodil veel 1–2 saaki.

Viljelustehnikad

Kõikidele kultuuridele tuleb leida optimaalne viljelusvorm, et vähendada tööjõukulu umbrohu kitkumisele ja kõplamisele ning saada puhtam ja kergemini koristatav saak.

Vagudes kasvatamine sobib peamiselt üheaastastele ravimtaimedele, nagu till, apteegitill, saialill, koriander, piparrohi, aed-harakputk. Mitmeaastastest taimedest saab vagudes kasvata da näiteks purpur-siilkübarat ja veiste-südame-rohtu. Vaheltharimine lihtsustab umbrohutõrjet. Vagudes on muld õhurikkam ja kuivem, mis on eelis niiskematel muldadel. Miinuseks on käsitsi rohimise vajadus vaoharjadel.

Basiilik

Must kile sobib multšiks enamikule nn Vahe-meremaade mitmeaastaste taimede rühmale, kes vajavad palju soojust, nagu iisop, lavendel, aedsalvei, aed-liivatee; üheaastastest basiilik, piparrohi, majoraan jt. Tänu musta kile mõjul vegetatsiooniperioodil enam tekkinud soojusele, niiskuse püsimisele ka kuivaperioodil, suuremale juurekavale ja intensiivsele mullaasukate tegevusele, kasvavad taimed suuremaks, saab teha rohkem korjeid (kaks kuni kolm) ning kokkuvõttes saame suurema saagi. Käsitsitöö väheneb umbrohutõrje arvelt. Mustal kilel saame puhta saagi, mis maitse- ja ravimtaimekasvatuse on väga tähtis. Must kile peab vastu 3–5 aastat, st sama kaua, kui on istanduse iga. Mida soojanõudlikum taim, seda enam tasub kaaluda kasvatamist mustas kiles. Miinuseks on istutuse või külvi käsitsitöö, raskem on kastmine ja väetamine ning kile eemaldamine on tülikas. Talvitumine võib musta kile all olla raskendatud, sest juured kasvavad pinna lähedal. Seega vajavad taimed talvekate.

Orgaaniline multš sobib nii ühe- kui ka mitmeaastastele taimedele. Eriti sobib see suurtele taimedele, nagu leesputk, mesiputk, kikkaputk, estragon, monarda, aga ka näiteks punele, nais-tenõgesele, nõgesele, aed-liivateele ning üheaastastest sellerile ja petersellile. Suurtel pindadel nõuab aga orgaaniline multš väga suurt tööjõukulu ja ka investeringuid. Parim multšimaterjal on niidetud, peenestatud rohi. Hakku-ri või siloniiduki olemasolul on see maitse- ja ravimtaimede parim lahendus: rohumultš on piisav umbrohutõrjeks, hoiab niiskust, suurendab mullas makro- ja mikroorganismide tegevust ning omab ka vähest väetamismõju. Multši pak- sus peaks olema 15–20 cm ja seda tuleb laotada vähemalt kaks korda suve jooksul. Põhk ja pui- duhake ravimtaimede ei sobi. Äärmisel juhul võib peenestatud, täiesti umbrohupuhta põhuga multšida suurekasvulisi taimi, nagu leesputk, kikkaputk, purpur-siilkübar. Enne multšimist on soovitatav teha mullaproovid ning vajadusel anda komposti ja reguleerida pH-d.

Päevakübar

Umbrohotõrje

Vagudes kasvatamisel on umbrohotõrje kergem tänu reavahede vaheltharijale. Umbrohotõrje reas enne kultuurtaimede tärkamist sujub kiiresti leegitajaga. Hiljem on reas umbrohu kitkumine ikka käsitsitöö, abiks kõblas. Umbrohotõrjes on oluline koht kile- või orgaanilisel multšil.

Haigused ja kahjurid

Ravimtaimed ei vaja tavaliselt mingeid taimekaitsevahendeid, sest õige agrotehnika puhul on taimed terved. Võrreldes teiste kultuuridega on ravimtaimed üldse suhteliselt terved ja tugevad. Vajadusel saab kasutada mahepõllumajanduses lubatud vahendeid (määruse (EMÜ) nr 2092/91 II lisa).

Ravimtaimede külmakindlus

Üheaastastest taimedest on külmaõrn basiilik, kes üldjuhul ei talu temperatuuri alla +10°C. Reegel basiiliku puhul: mida suurema lehega sort, seda külmaõrnem. Mitmeaastastest on külma-

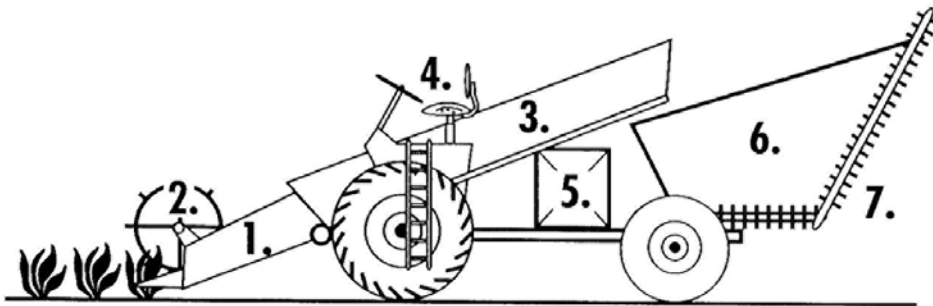
õrnad sidrunmeliss, lavendel, salvei. Neid tuleb katta kuuseokste või pika, umbrohupuhta põhuga. Liivateed kannatavad peamiselt kevadise päikese pärast, seega tuleb need taimed katta hiljemalt veebruaris. Mida lumerikkam talv, seda paremini taimed talvituvad.

Koristus

Tähtis on korje aeg: lehed enne õitsemist, õied õitsemise algul, ürt õitsemise algul, juured, risoomid, juurikad varakevadel või hilissügisel, marjad valmimise algul, koor varakevadel, mahlade liikumise ajal ja seemned valikuliselt, valmimise algul.

Korjata tuleb kuiva ilmaga, soovitatavalt päikesepaistega. Reeglina on parim aeg päevast hommikupoolik. Vihmaperioodi järel taastub taime toimeainete kvaliteet alles 3 päeva pärast.

Keskmiselt koristatakse kaks korda suve jooksul. Esimesel korjel võib ürdi lõigata madalalt, kuid siiski tuleb jätta 5–10 cm pikkune tüügas. Teine

Niiduk

1. Kogumislava, 2. Pöörlev völli, 3. Konveierilint, 4. Juhtimine, 5. Mootor,
6. Kogumiskast, 7. Mahalaadimislint

korje tehakse üheaastastel taimedel enne halla-öösid, arvestades taime külmakartlikkust. Mitmeaastaste taimede korje tuleb teha piisavalt vara, et taim suudaks end talveks ette valmistada. Tavaliselt on sobiv aeg augusti lõpp, septembri algus. Lõigatakse 10–15 cm kõrguselt maapinnast.

Väiksemas istanduses toimub taimede koristus terava noa, oksakäärde või sirbiga ja taimed korjatakse suurde õhurikkasse kasti või korvi. Suures istanduses saab ürtil koristada spetsiaalse niidukiga, mis kogub taimed kasti. (Soomes nt Haldrup-niiduk). Õisi korjatakse enamasti käsitsi, pealegi toimub õite korje pikema aja jooksul, vastavalt nende avanemisele. Näiteks tuleb vägiheina ja kassinaeri õisi korjata iga päev. Kummelit saab korjata nn käsikombainiga. Suure istanduse jaoks on olemas kummelikombain. Seemneid (näiteks köömen) koristatakse tavalise viljakombainiga või tehakse käsitsi valikoristust. Juurikate koristust võib mehhaniseerida kartulivõtumasina või ühehõlmalise adraga. Sügavajuurelisi taimi (kikkaputk, leeskputk) võiks proovida üles võtta mustsõstra taimede

ülevõtmise masinaga. Juured saab siiski kõige paremini kätte labida ja hargiga.

Et saada:

- 1 kg kuiva õit, kulub 5–8 kg värsket õit;
- 1 kg kuiva ürtil, kulub 4–5 kg värsket ürtil;
- 1 kg kuiva juurt, kulub 3–4 kg värsket juurt;
- 1 kg kuiva seemet, kulub 1,2–1,5 kg värsket seemet.

Enne kuivamapanekut vajab osa taimi pesemist, sorteerimist ja peenestamist.

Lehtede, ürtil ja õite pesemine on reeglina keelatud. Vajadusel pestakse taimi päev enne korjamist põllul. Kui taimed on siiski mullased, tuleb nad vannis suures vees kiiresti puhtaks pesta ja enne kuivamapanekut varjulisse, kuid tuulisesse kohta restile nõrguma paigutada.

Suurte koguste puhul pestakse juuri survepesuriga. Vannis pestes on reegel, et juuri ei tohi leotada, vaid pesta tuleb kiirelt läbi mitme vee.

Veerikaste ja puitunud vartega taimede lehed eemaldatakse varrest enne kuivatamist. Välja ja sorteeritakse kõik värvi muutnud ja katkised

Aed-salvei

taimeosad. Juured tuleks enne kuivatamist tükeldada, sest kuivi juuri on peaaegu võimatu peeneks saada.

Reeglina tuleb korjatud ürdid kohe pärast sorteerimist kuivatisse kuivama panna, ooteaeg halvendab kvaliteeti.

Kuivatus

Kuivatamine on töö, mis nõuab suuri investee-ringuid ja teadmisi, sest just siin tehtud vead võivad eelneva töö nullida. Mida kiiremini taim kuivatisse jõuab, seda rohkem on kuivas taimes säilinud toimeained, värv ja aroom. Kuivatustemperatuur on ürdil keskmiselt +35...40°C, juurtel ja marjadel +40...50°C. Kõige halvemini mõjub kvaliteedile pikk kuivatusaeg. Ka liiga paks kiht taimi võib kvaliteedile halvasti mõjuda. Kuiv taim on krõpskuiv, lõplik niiskus peab olema 7–10%. Kuivatades taimet +30...40°C juures, surevad paljud taimedel olevad mikroobid, bakterid

ja seemed ning taimede mikrobioloogiline puhutus paraneb.

Mida suurem on istandus, seda võimsam peab olema kuivati. Isegi juhul, kui tahetakse odavalt alustada, tuleb ruum, kuhu pannakse üles kuivatusalused, varustada ventilaatori ja soojendusega ning termomeetri ja niiskusemõõturiga. Sellesse ruumi on lihtsaim ehitada teisaldatavad riulid, mis on kuni 2 m kõrged ja mille peal on väljatõmmatavad restid mõõduga 0,7–1 x 0,4–0,7 m. Resti põhjaks sobib kas hõre riie või tihedasilmne võrk, mis ei roosteta. Kuivatamiseks sobivad ka lakke kinnitatud suured kastid, näiteks mõõduga 2 x 2m, ääre kõrgus 10 cm, põhjaks hõre riie või võrk. Taimekihi paksus nendel restidel on vaid 5–10 cm. Miinuseks on mahukas käsitsitöö.

Rohkem raha nõuvad kapp-kuivati ja kast-kuivati. Kappkuivati eeliseks on ühtlane temperatuur ja kuivatuse kiirus, kapis on väljatõmmatavad riiulid ja kapi põhjas termoregulaatoriga puhur. Kapis on nii ülal kui all avad õhu liikumiseks. Kapp-kuivatit on võimalik ise ehitada, mis on rahaline võit. Miinuseks on kütmiseks kuluv kallis elektrienergia.

Kast-kuivatit osta on kallis, kuid meistrimees saab ka selle ehitamisega ise hakkama. Selle kuivati eelised on võimalus kütta ahju puuküttega ja suure koguse korruga kuivatamine – taimekihi paksus võib olla kuni pool meetrit. Miinuseks on kasti avatus ja kuivatusaja pikenedmine, mis mõjub halvasti toimeainete kvaliteedile.

Tööstuslikult valmistatakse kuivateid nii väike- tegijale kui ka suurtootjale. Et saada võimalikult kvaliteetne droog, on soovitatav valida kinnise süsteemiga kuivati.

Töötlemine

Töötlemiseks ja pakenduseks peab olema eraldi puhas ventilaatoriga ruum. Et taimetolm on väga tihe ja peenike, tuleb kasutada kaitseriie- tust, respiraatorit ja vajadusel ka prille.

Pärast kuivatamist võib taimed kohe suurtes kottides ladustada. Teine võimalus on taimed enne ladustamist vajaliku suuruseni peenesta- da. Soovituseks: kui taimekogus kasutatakse ära aasta jooksul, siis võiks taimed ladustada ilma peenestamata. Nii säilivad aroomiained paremi- ni. Kui toodang müüakse maha paari kuuga, siis võib ladustada peenestatud kujul.

Taimed tuleb sorteerida, vartest puhastada, vajadusel sõeluda. Väiksemad kogused jõuab tükeldada oksakääridega, suurema koguse pu- hul tuleb muretseda kas hekselmasin, hakkur

või lõikur (nt tubakalõikur). Taimede keskmine peenestus võiks olla 0,5–0,6 cm. Sõelad peavad olema eri mõõtudega: 5–10 mm. Hea oleks oma- da veel ühte hästi peent sõela, 0,2 mm, millega saab eraldada taimetolmu.

Pakenduseks on vaja täpseid, vähemalt 2 g täp- susega kaale. Pakkematerjaliks sobivad paber, kartong, polüetüleen ja klaas või muu materjal, mis on sobiv toiduga kokkupuutumiseks.

Kui tahetakse teha maitsesegusid, saab kasu- tada haamerveskeid, rohujaheveskeid, desin- tegraatorveskeid.

Säilitamine

Laoruumid peavad olema puhtad, kuivad, pi- medad. Optimaalne temperatuur on +10...+20°C. Taimed tuleb hoiustamiseks pakkida mitme- kordsesse jõupaberist kotti, millele on märgi- tud taime nimi, korje aeg ja koht. Kott peab ole- ma korralikult suletud, et sinna ei saaks tungida tolmu, putukad ega niiskus. Kui kotti on vaja pike- maajaliselt säilitada, tuleb jõupaberist kott pan- na veel kilekotti ja seegi korralikult sulgeda.

Taimi tuleks kontrollida vähemalt kaks korda kuus tugeva valgusega. Kott avatakse ja val- gustatakse koti seinu, leidmaks sealt võimalikke kahjureid. Taim peab olema katsudes kuiv ning lõhn iseloomulik. Hallituslõhna olemasolul on droog kasutuskõlbmatu, niiskuse puhul tuleb droog uuesti üle kuivatada. Kõige rohkem ima- vad niiskust õied, eriti kõrge vägiheina ja nur- menuku omad. Peamised kahjustajad on terakoi, jahulest, terakärsakas ja leivamardikas. Kahjurit- üks lemmik on naistepuna.

Humal

Eesti maitse- ja ravimtaimeturg

Turul on tegijaid palju, kuid maheviljelejaid vähe. Tarbija oskab mahetoodet järjest rohkem küsida ja väärtustada, siiski läheb veel aega, enne kui saame ökotooted eest õiglast hinda.

Kogemusele toetudes on aga mõnedest taimedest (nii tava kui ka mahe) kogu aeg puudus, nendeks on teekummel, saialill, kõrge vägiheinaõis, aed-liivatee ja nõmm-liivatee, teeleht, sidrunmeliss, võilille leht ja juur, piparmünt ja mündid ning metsataimedest harilik mailane, väikseõieline pajulill, põldosi, nurmenukk, pärnaõis.

Toetused

Lisaks muudele põllumajandustoetustele saavad mahetootjad taotleda hektaripõhist mahepõllumajandusliku tootmise toetust. Kõrgema määraga toetust saab nende maitse- ja ravimtaimede kasvatamiseks, mis on loetletud määruse „Põllumajandusliku keskkonnatoetuse saamise täpsemad nõuded ning toetuse taotlemise, taotluse menetlemise ja toetuse maksmise täpsem kord“ lisa 4, muudel juhtudel on toetus sama suur teiste põllukultuuridega.

Mahetoetuse esmakordse taotlemisega võtab tootja endale kohustuse jätkata mahepõllumajandusega vähemalt viis aastat.

Orpera Ökotalu ürdiaed

Õigusaktid

Mahepõllumajandust reguleerivad Euroopa Liidu mahepõllumajanduse määrus 2092/91 ja sellega seonduvad õigusaktid ning Eesti Mahepõllumajanduse seadus ja sellega seonduvad määrused.

Euroopa Liidu mahepõllumajanduse määrus: Nõukogu määrus (EMÜ) nr 2092/91, 24. juuni 1991, põllumajandustoodete mahepõllundus- tootmise ning põllumajandustoodete ja toiduainete puhul sellele viitavate mürkiste kohta.

Alates 1. jaanuarist 2009 rakendub uus ELi mahepõllumajanduse määrus (EÜ) nr 834/2007,

28. juuni 2007, mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise ja määruse (EMÜ) nr 2092/91 kehtetuks tunnistamise kohta.

Viited Euroopa Liidu määrusele, seda täiendavatele õigusaktidele ja Eesti õigusaktidele ning muud mahepõllumajanduse alast infot leiab Põllumajandusministeeriumi koduleheküljelt www.agri.ee (Põhivaldkonnad > Taimetervis > Mahepõllumajandus) ja Taimetoodangu Inspektsiooni koduleheküljelt www.plant.agri.ee (Valdkonnad > Mahepõllumajandus).

Kontaktid

Põllumajandusministeerium

Mahepõllumajanduse büroo

Tel: 625 6537

e-post: mahe@agri.ee

www.agri.ee

Taimetoodangu Inspektsioon (TTI)

Mahepõllumajanduse osakond

Tel: 671 2660

e-post: plant@plant.agri.ee

www.plant.agri.ee

Veterinaar- ja Toiduamet (VTA)

Tel: 605 1729

e-post: heneli.lamp@vet.agri.ee

www.vet.agri.ee

Põllumajanduse Registrate ja

Informatsiooni Amet (PRIA)

Tel: 737 1200

e-post: pria@pria.ee

www.pria.ee

Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus

Tel: 522 5936

e-post: airi.vetemaa@gmail.com

Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus

Tel: 742 2051

e-post: merit@ceet.ee

www.ceet.ee

Eesti Biodünaamika Ühing

Tel: 514 8842

e-post: karin@leho.ee

Tiiu Väinsaar

Tel: 603 5405

e-post: tiiuaed@hotmail.ee

